

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144.—
za pol leta K 72.—

NOVI ČAS

Uredništvo in upravištvo v Kopitarjevi ulici št. 6 — Telefon
uredništva št. 50 — Telefon
upravištva št. 328

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 36.—
za en mesec K 12.—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10.—

DELAVSKI LIST

POSAMEZNA ŠTEVILKA 60 VIN.

Naše maščevanje.

Naši krščanski delavci se še spominjajo, kako nasilje je pred dvema leti započela socialna demokracija proti članom katoliških delavskih organizacij. Isto doživljajo sedaj krščanski delavci v Avstriji.

Ko so se avstrijski socialisti po zadnjih volitvah vsled premajhnega uspeha razžaljeni in razočarani umaknili iz vlade, so napovedali, da bodo sedaj vse svoje moči posvetili svoji organizaciji. In res so se z veliko silo vrgli na pridobivanje novih članov. Toda kako? Kratkoinmalo tako, da po vseh podjetjih, kjer je prilična večina delavstva socialistična, od ostalega delavstva enostavno zahtevajo, da se organizira socialdemokratsko. Za svobodo vesti in prepričanja ne vprašajo. Kdor se noče pokoriti, ga trpinčijo in terorizirajo in napno vse sile, da ga izrinejo na cesto. Družinski očetje, osebe, ki so iz tega ali onega razloga navezane ravno na eno mesto ali delo, vsi značajni slabiči in nezavedni ljudje postanejo tako čez noč »socialni demokrati«. Potemtakem se ne smemo čuditi, če avstrijski socialisti pravkar razglašajo, da so se njihove organizacije po volitvah pomnožile za 20.000 novih članov. To pomenja vsekakor znaten prirastek na članarini, ne zagotavlja pa socialistom tistega, kar bi najraje videli: zanesljivih volilcev. Gotovo je namreč, da se bo vsaj polovico teh novih prisiljenih »pristašev« socialne demokracije ob volitvah maščevalo za prestano nasilje na ta način, da bodo glasovali protisocialistično. Zato sedanji »uspehi« socialistov nikogar ne strajajo.

Posebno pa ne plašijo nas, ki smo skozi dolgo dobo let po prevratu čutili socialdemokratski teror na lastni koži. Naše delavstvo je pa večinoma vztrajalo, le malo jih je omahnilo. Res je socialna demokracija tedaj pomnožila število svojih organiziranih članov; a to je bila njena poguba. Njene vrste so se razdelile, iz njene organizacije sta nastali dve sovražni armadi. In danes člani stare socialdemokratske organizacije čutijo na svoji koži tisto nasilje, ki so ga še včeraj vršili in učili na krščanskih delavcih.

Krščansko delavstvo je v onih hudih dneh branilo koalicijsko svobodo delavstva, branilo osebno prepričanje krščanskih delavcev, branilo košček kruha krščanskim družinskim očetom in njihovim otrokom. Danes krščansko delavstvo svojega načela, da je treba braniti osebno svobodo vsakega delavca, ni izpremenilo. Zato se dogaja, da isti krščanski delavec, ki je še včeraj bil žrtev terorja socialdemokratskih teroristov, brani s svojo besedo in dejanjem svoje nekdanje preganjalce pred nasiljem njihovih bivših sodrugov.

Na teh zgledih, ki jih je zadnje čase le vedno več po naši domovini, kaže krščansko delavstvo, da je sicer voljno prenašati trpljenje za svoje prepričanje, da pa ni voljno povračati zlega po gestu »zob za zob«. To je znamenje velike notranje moralne moči kršč. prepričanja, ki se morda danes še mnogim zdi glupost, ki pa bo osvobodilo svet. Delavstva edina rešitev je v krščanski ljubezni, ki bo prenovila družbo. V tem znamenju gremo na delo in v boj.

Tako je maščevanje prepričanih krščanskih ljudi!

Usodne napake.

Belgrajski srbski list »Republika« piše v uvodniku 11. t. m. o usodnih pogreškah sedanje Pašičeve vlade in pravi med drugim: »Vlada, ki je imela pogum, da sprejme nasledstvo Milenka Vesnića, ni vlada iz ustavotvorne skupščine, nego vlada izven nje, ni vlada večine, ampak vlada manjšine, ni vlada, ki predstavlja razpoloženje skupščine, nego vlada, ki predstavlja ideje, ki so protivne idejam velikega dela našega naroda. V današnji vladi ne sede predstavitelji hrvaškega dela našega naroda; v njej ni predstavitev slovenskega dela. Ta vlada je čisto srbijanska vlada, sestavljena iz radikalno-demokratskega politično-trgovskega konzorcija, ki ima nalogo, da vsili narodu ustavo in da s tem poseje seme novih razdorov in nesreč. — G. Nikola Pašić, ki se je polni dve leti držal ob strani, se je pojavil v tistem trenutku, ko se mu je zdelo, da je prišel čas, da uredniči svoje politične cilje. Sledeč svoji preživelji ideji o Veliki Srbiji, odstranja iz vlade prave predstavitelje Hrvatske in Slovenije in s starimi zvižajami izključuje iz skupščine hrvaško in slovensko večino, Srbski politiki, ki je

bila doslej narodna in osvobodilna, vžiga novo obeležje nasilja in imperializma. A dasiravno jim ne bo uspelo, da bi na razvalinah narodnega edinstva zgradili Veliko Srbijo, bo vendar to njihovo delo v našem narodnem organizmu zapustilo globoke posledice in bo naša tri plemena duševno za vedno oddaljilo in razcepilo. —

To niso prazne besede zlohotnega političnega nasprotnika, ampak žalostna re-

snica, katero mora videti že danes vsak, kdor ni slep za dejstva. Najzagrizenejši bojovníki takoimenovanega narodnega edinstva so grobokopi jugoslovanskega bratstva. Vendar je dejstvo tega bratstva močno dovolj, da bo preživelo tudi smrt in poglajalo iz groba nove korenine, ko bo sodba naroda in zgodovine pometla sedanje jugoslovanske »državotvorce«.

Delavski boj v Ameriki.

Washington, 23. dec.

Vedno očitnejše se kaže stremljenje kapitalistične družbe, s silo zatreti delavsko gibanje. V ameriškem senatu je bila pretekli teden sprejeta nenavadna postava, glasom katere je prepovedano štrajkati železničarjem, ki se nahajajo v meddržavni službi, to je onim, ki vozijo iz ene države v drugo. Ko je bila postava sprejeta, se je nahajalo le malo številni senatorjev v kongresu. Predlog za to postavo je stavil senator Poindexter iz Washingtona, znani nasprotnik unijskih delavcev. Po tej postavi je štrajk železničarjev zločin. Vendar se pričakuje, da bo postava umaknjena, kajti ko je bila sprejeta, je bilo navzočih samo 12 senatorjev, in senator La Follette je stavil predlog, da pride postava v ponovno glasovanje. Glasom te postave ni samo kaznjivo štrajkati pri železnih ali napeljati na štrajk, pač pa je tudi prepovedano direktorjem in lastnikom železnic v kateremkoli oziru motiti meddržavni železniški promet. Organizirano delavstvo pa upa, da bo ta predlog pobilo v zbornici poslancev. Ako hoče biti postava končno veljavno sprejeta, mora biti potrjena od obeh zbornic, in dvomljivo je, če bodo dobili zagovorniki te postave v poslanski zbornici dovolj veliko večino.

Vendar ameriško delavstvo lahko pokaže tudi na važne socialnopolitične postave in ustanove, ki ga branijo pred samovoljo kapitalistov. Ne samo v Ameriki, tudi v Evropi so kapitalisti navajeni v času takozvane »slabe konjunktore« odpuščati delavstvo na cesto. Kaj pomeni v ta-

kem slučaju dobra postava, naj navedemo naslednji slučaj:

V državi Kansas imajo postavbo glede industrijskih odnošajev, katere postava je bila prvotno silovito napadana od organiziranega delavstva. Nekaj pa ima ta postava vseeno dobrega, kajti pravkar se je sodnja izjavila, da morajo delodajalci držati delavce pri delu, četudi so časi slabi in ni mnogo prometa. Pred več tedni so razni mlini odslovili tisoče delavcev, ne da bi lastniki mlinov navedli vzrok, zakaj delavce odpuščajo. Delavci so se pritožili na državno industrijsko sodišče, ki je odločilo, da morajo kompanije sprejeti vse delavce nazaj na delo. Sodnja je izjavila, da kadar kapital vložil svoj denar v potrebno industrijo, prevzame vso odgovornost napram ljudstvu, in med te odgovornosti spada tudi skrb za delavce, ki so zaposleni pri dotični industriji, da se jim daje stalen zaslužek, da se morejo preživeti. Tudi tedaj, kadar so slabi časi, mora kapital držati delavce na svoji plačilni listi, z namenom, da kakor hitro se pojavijo naročila in boljši časi, da je kompanija pripravljena začeti s polno paro. Ta odločitev je ogromnega pomena za delavce, in tudi druge države se zanimajo za to postavo, da bi jo upeljale doma.

(Ta točka je za naše delavstvo v sedanji težki krizi zelo važna. Treba bi bilo v tej smeri začeti delo. Odločitev ameriškega državnega industrijskega sodišča ni le praktično važna za ameriško delavstvo, marveč je načelno važen migljaj tudi za nas.)

V zagati.

Pašičeva vlada, ki je mislila, da ima v oblasti sami čarovno palico, s katero se ji bo treba le dotakniti raznih ovir in političnih nasipov, pa se bodo podirali pred njo in še uglaševala pota — je morala v tem kratkem času, odkar obstoja, uvideti, da je volja velike večine prebivalstva moč, ki je silnejša nego blast. Dasi sedanja opozicija ni organizirana kakor preje parlamentarna zajednica in dasi je sestavljena iz najoprečnejših si elementov, vendar jo družijo ena volja: da se ne ukloni absolutistično-centralističnemu jarmu, ki ga skuša sedanja oblast pol s silo pol z zvižajo nataktni novoporojeni državi. Ob tej volji se krha in krūši vladna moč in se bo nedvomno skrhalo, ako opozicija v tej svoji volji ne omahne. Tej volji, ki je volja pretežne večine državljanov, se bo morala sedanja državna oblast ukloniti, preje ne bo miru ne rednega dela v državi.

Prav ima »Narodna Politika«, ki piše: »Ako radikalci in demokrati iskreno ljubijo to državo in ako hočejo njen notranji mir, potem morajo popustiti od svojega centralizma. To jim bo vsekakor malo težko, ker sta obe stranki tekmovali in še tekmujeta v plemenskem šovinizmu, toda morali bosta storiti državi to uslugo. Oni morata sedaj srbskemu kmetu dokazovati potrebo decentralizacije tako, kakor sta ga preje zagotavljali o potrebi centralizma. Ako sta ti stranki in resnici državotvorni, potem morata prepričati srbskega kmeta, da se država ne more urediti proti volji Hrvatov in Slovencev. Nasprotno, ako mislita ti stranki s silo vrniti centralistično ustavo, potem se ne smeta nadjati miru v tej državi. Hrvatji in Slovenci so vajeni v vztrajnem potrpljenju in ne bodo nehali dokazovati škodljivost centralizma. Na sili država ne more temeljiti, to je najboljše dokazala svetovna vojna. Razmerje sil, na katere se hoče opreti centralistična ustava, ne bo večno trajalo. To razmerje temelji v glavnem na današnji volivni geometriji, na poslovniku konstituante, na današnji plemenski konstelaciji in na današnjem mednarodnem položaju. Vse te sile

so izpremenljive. Končno bo vendar zmaga pravica, razum in volja večine državljanov.

Naš podlistek.

Prihodnje dni pričnemo priobčevati velezanimiv podlistek, slovečo zgodovinsko povest:

»POSLEDNJI DNEVI V POMPEJIH«

ki jo je spisal slavni angleški romanopisec Bulwer. Povest je priznana ena najboljših zgodov. romanov celokupne svetovne književnosti sploh, ne samo angleške, ter je prevedena v vse civilizirane jezike. Zbok tega niti najmanj ne dvomimo, da bomo z njo močno ustregli svojim bralcem in da jo bodo uživali tako kakor so se z njo naslajali že deset in stotisoči bralcev po vseh deželah širom sveta, saj ga malone ni količjak izobraženega človeka, ki je ne bi bil čital v tem ali onem jeziku ali je vsaj poznal po imenu.

Njena snov je povzeta iz starorimskega življenja in v njej opisani dogodilji najdemo svoj višek v grozovitem potresu in izbruhu ognjenika Vezuva na južnem Laškem, ki je l. 79. p. K. zasul in razdejal tri cvetoča mesta: Pompeji, Stabije in Herculanium.

Roman »Poslednji dnevi v Pompejih« ni le ena najlepših in najzanimivejših povesti, marveč je tudi podučna. Popisuje na podlagi izkopanih hiš pompejskih kulturo tedanje dobe, seže in navade tedanjih bogatih Rimljanov. Socialne razmere tedanje dobe so bile v marsičem podobne našim sedanjim. Neizmerno bogastvo na eni strani, strašna beda na drugi strani, na vseh straneh pa strast po uživanju, materializem in brezsrčnost. Le tupatam so kakor otočiči sredi morja vstajali plemeniti ljudje, ki pa niso imeli na tedanje družbo nobenega upliva. Tedaj je začelo prodirati krščanstvo. Iz vrst revežev in sužnjev je zašla plemenita misel ljubezni v ostale sloje. Padale so žrtve. Poganska, od strasti razvnetna množica ploska preliti krvi v amfiteatru. Tedaj odpre Vezuv svoja ognjena žrela. Pompejev je konec,

Ljubljana, 13. januarja.

Mesec je že, odkar se je v Belgradu zbrala konstituanta, pa se pravzaprav še ni niti otvorila. Baje se prestolni govor prebere danes ali jutri. Odkrito povedano, nismo najnič radovedni. Kaj nam pa more povedati?

Da imamo vlado, ki obstoji iz samih Srbov, demokratov in radikalev, predstavnikov jugoslovanskih bank. Da nujajo za seboj niti srbskih kmetskih poslancev. Da se ogromna večina hrvaškega kmetskega ljudstva ustavodajnega dela sploh ne udeležuje. Da je večina bosanskega prebivalstva proti tej vladi. Da jo podpirajo le maloštevilni predstavniki slovenske in hrvaške centralistične »inteligence«. Da je Jugoslovanski klub istotako v opoziciji. Da ta vlada predstavlja vse, samo ne slovenskega in hrvaškega ljudstva. Da nima niti večine, da pa kljub temu hoče vsiliti Jugoslaviji centralistično ustavo.

Mejtem pa vlada skuša pripraviti tla za svoje načrte v državi, še preden se uveljavi ustava. Avtonomija Hrvatske in Slovenije se podira in ruši. V Bosni se je ustalila strahovlada s pomočjo velsrbskih fašistov. V Srbiji in Vojvodini se sistematično preganja hrvaški element. Slovenci in Hrvati se polagoma od vodilnih mest odstranjajo. Če ljudstvo ne bo pariralo, mu grozi neredba proti komunistom, ki se lahko razširi na vse stranke in sloje, kateri bi se skušali upirati tej »državni« politiki. Pribečevič uvajaj enotno državno šolstvo po svojem kulturnobojnem zamislu. Kakor da ne bi obstajalo Hrvatsko in Slovensko, ki se je leta 1918 kot enakopraven faktor po svobodni volji pridružil Srbiji in ima pravico, da si tudi sporazumno s Srbijo ustvari ustavo. Ne! Po mnenju klikke je ustava stvar, ki se Slovencev in Hrvatov ne tiče, ampak jo morajo sprejeti, kakor se bo diktirala v Belgradu.

Ako se v dvanajsti uri ne izvrši preobrat in ne zmaga pamet in razsodnost, si »demokratska« bankovlada lahko veselo mane roke in izvede naj ustavni načrt, bo pa odgovorna tudi za posledice. Preden se bo ta ustava dejansko izvedla, bo poteklo še mnogo vode v morje in bogve kaj se bo še vse med tem na svetu zgodilo. Z uro v roki se lahko izračuna čas, ko se ves politični položaj v Evropi, ki stoji danes še pod diktatom antante, prevrne na glavo. V tistem trenutku bo morala naša država stati na trdnih tleh, da se ne omaje. Toda, kako bo vzdržala, če bo velik del njenega prebivalstva v taboru nezadovoljnih in to po krivdi centralističnih fanatikov? Če bo imela ustavo, vsiljeno od klikke, ne pa plod sporazuma, rojeno iz svobodnega sodelovanja najširših plasti ljudstva? Gospodje, kam tirate našo državo? Ali ste kdaj o tem mislili? Ali niste ravno vi največji sovražniki našega edinstva? Ali niste ravno vi tisti, ki žene te narazen plemena, katera so se svobodno med seboj združila?

Iz konstituante.

LDU Belgrad, 12. januarja. (ZNU) Današnje seje ustavotvorne skupščine se udeležili: Radićeva stranka, Hrvatska zaednica, Hrvatska seljačka stranka in komunisti. Od Jugoslovanskega kluba so bili prisotni samo nekateri člani. Določil se je dnevni red prihodnje seje, na kateri se bo pričital prestolni govor, ki se je že redigiral na, posebni seji vlade. V parlamentarnih krogih se govori, da prestolni govor ne bo vseboval nikakršnega političnega programa, temveč da bo apeliral na ustavotvorno skupščino, naj izdela ustavo v duhu narodnih zahtev, kakor tudi v duhu današnjih državnih in narodnih potreb.

LDU Belgrad, 12. januarja. (ZNU) Današnje seje konstituante se je udeležilo zelo malo članov Jugoslovanskega kluba. Njihova odsotnost se v parlamentarnih klubih tolmači različno. Govori se, da je to znak nezadovoljstva v Jugoslovanskem klubu. Pričakuje se, da bo del klubovih članov končno prisegel. Člani Jugoslovanskega kluba poudarjajo, da so nekateri člani prisostvovali zadnji seji konstituante, ker klub nikakor ni napravil exodusa iz skupščine in zato smatrajo, da se njegovi člani lahko udeležujejo sestankov konstituante, da pa še vedno protestirajo proti poslovniku. (To vse je seveda le govoričenje raznih politikov v nasprotnih strankah.)

LDU Belgrad, 12. januarja. (ZNU) Jugoslovanski muslimanski klub je imel nocoj dolgo sejo, na kateri so govorili o položaju muslimanov v državi in o delu po-

sameznih poslancev v času božičnih praznikov. O stališču stranke napram novi situaciji se ni govorilo. Razpravljali so samo sumarno o politiki. Poudarjalo se je, da muslimani nikakor ne bodo vstopili v vlado, ako ne bo v njej zastopan vsaj še Narodni in Jugoslovanski klub. O današnji situaciji muslimanov bodo razpravljali na jutrišnji seji.

LDU Beograd, 12. januarja. (ZNU) Nocoj je imel Zemljoradnički klub sejo, na kateri so se posvetovali o Pašičevi ponudbi za vstop v vlado. Na seji se ni sklenil noben definitivni odgovor. Zemljoradniki so menda pripravljeno sodelovati v novi vladi s pogojem, da se v ustavi odredijo garancije v smislu njihovega programa, n. pr. glede odnošajev države napram poljedelskim zadrugam itd. Ako bi potem socialisti podpirali vlado, bi bila zajamčena večina Pašičevega kabineta. Ako bi zemljoradniki vstopili v vlado, bi se pa umaknili muslimani, ki se ne strinjajo z zemljoradniki in vprašanju agrarne reforme, kakor tudi v vprašanju administrativne politične organizacije, ker stoje muslimani na stališču notranje avtonomije, zemljoradniki pa so za centralizem.

LDU Beograd, 12. jan. (ZNU) Skoro vsi klubi so predložili predsedništvu parlamenta svojo spomenico o novem poslovniku. Dr. Ribar bo vse spomenice predložil ministrskemu svetu. V parlamentarnih krogih se veruje, da bo Pašičeva vlada sprejela vse izpembe, ki jih predlagajo klubi strank, razen vprašanja o prisegi in zahteva, da je potrebna dvetretjinska večina poslancev za končni sprejem nove ustave.

LDU Beograd, 12. jan. (ZNU) Na večerajšnji seji ministrskega sveta je vlada sklenila, da bo Nj. Vis. regent Aleksander otvoril sejo ustavotvorne skupščine s prestolnim govorom.

PROTI ZASEBNIM ŠOLAM.

LDU Beograd, 12. jan. (ZNU) Minister prosvete je izdal sklep, da se ukinejo vse privatne šole v onih krajih, v katerih se nahajajo državne šole.

POŠTNA STAVKA V AVSTRIJI.

LDU Dunaj, 12. januarja. (ČTU) Po poslednjih ukrepih strokovne organizacije se prične poštna stavka že ob 18. Tehnična unija se je izjavila za solidarno; štiri ure po začetku poštne stavke bi se torej pričela pridružna stavka brzojavnih in telefonskih nameščencev po vsej Avstriji.

Politični dogodki.

Proti Hrvatim v Vojvodini. V Subotici je notranje ministrstvo odstranilo z njihovih mest odlične Hrvate: mestnega podnačelnika dr. Prčića, gospodarskega senatorja Vojnić-Tunića in finančnega senatorja Dimitrijevića; na njihova mesta je imenovala Srbe. Dalje je naučno ministrstvo odstavilo bunjevca šolska nadzornika Mandića in Ištvanovića ter ju nadomestila s Srbi. Kakor poročila »Neven«, bo poslanec Ivan Crnković izstopil iz radikalne stranke, ker kot Bunjevec ne more soglašati s preganjanjem svojih soplemenjakov.

Špekulacija v industriji. Industrije se polasčajo banke, ki špekulirajo z njo v svoj profit na stroške delavcev in konsumenta. O tem smo zadnje čase že opetovano pisali. Naše organizacije so na to nevarnost opozarjale že tedaj, ko so se javljali prvi početki tega bankirskega početja. Današnji »Naprej« tudi piše o tem predmetu, kar je hvalevredno. Ni pa vredno pohvale, če trdi »Naprej«, da je bivša »radikalno-klerikalna vlada« začela iskati tujega kapitala za našo industrijo. To trditve moramo zavračati namreč že zato, ker je znano, kako je g. Kristan kot minister hotel s pomočjo velikega dunajskega židovskega bankirja dr. Kranza našo industrijo izročiti tujemu judovskemu bančnemu kapitalu. Tedaj so krščanske organizacije zavzele proti tej nameri prav tako ostro stališče, kakor ga zavzemljejo danes proti Jadranski banki in drugim bančnim kapitalistom, kateri špekulirajo z našo industrijo. To je bilo potrebno ugotoviti!

Židovstvo in socialna demokracija. »Wiener Stimmen« osvežujejo socialistom spomin na njihovo svoječasno zmago leta 1901 na Dunaju. Tedaj je pisala »Jüdische Volksstimme«: »Čudno je, da so gospodje, katerih kandidat dr. Viljem Ellenbogen je bil dejansko izvoljen z židovskimi glasovi, ki so n. pr. vsem židovskim veleindustrijem poslali pisma, v katerih so moletovali za glasove in denar, ki so pred ožjo volitvijo za dr. Adlerja pri bogatih judih telefonično beračili za denar, — tako nesramni, da govore, četudi prikrito, o indoleni judovskih volivcev. Judovski denar, judovski glasovi in judovski agitatorji so vam na Dunaju pomagali do zmage.«

Za rešitev Avstrije. LDU Pariz, 12. januarja. (DunKU) »Eclair« izvaja, da je prepozno, izdelovati komplicirane načrte za rešitev Avstrije in prirejati dolge enquete. Francija bi rada in resno pomagala

Avstriji, toda zaradi finančnega položaja mora k temu pritegniti Ameriko, Anglijo in Italijo.

Dnevni dogodki.

Smrt med tovariši. Iz D. M. v Polju: Na dan rojstva našega Gospoda Odrašenika je umrl naš dolgoletni, zvesti delavec Ivan Mejač. Pokojni je bil zelo vnet za napredek našega ljudstva. Povsod se je izkazal. Bil je vnet Orel, pevec, igralec, zlasti pa je bil vnet na socialnem polju. Ob začetku, ko se je ustanovila skupina JSZ v Vevčah, je bil dalj časa njen tajnik. Bil je zelo marljiv in res vzor moža, ki se zaveda svojih dolžnosti. Dasi je bil že samostojen in izarski moster, se je udeleževal vedno delavskega gibanja, sestankov, shodov itd. Kot Orel mu je bilo v največji ponos, kadar je nastopil v kroju, in je bila tudi njegova želja, da so ga v kroju dali na mrtvaški oder in v grob, kar se je tudi zgodilo. Ob njegovem odprtem grobu je govoril brat okrožni predsednik V. Rupret zadnje poslovilne besede v imenu Orla in v imenu JSZ pa tov. Kukovica. Na zadnjem potu so ga spremlili vsi naši Orla in godba v kroju, ter člani JSZ ter tako pokazali, kako smo ga ljubili in spoštovali. Naj bo to v bodrilo vsem, da vztrajajo na poti, katera jim je začrtana po naših organizacijah. Tistim pa, ki še niste v njih, pa bodi to v opomin, da se jih prejšlejšje oklenete. Ti pa, dragi tovariš Ivan, počivaj v miru! Bog ti povrni vse, kar si dobrega storil!

Radiobrojavnica zveza z Avstrijo in Nemčijo. Med našo brezžično postajo v Sarajevu (H. F. C.) in nemško brezžično postajo Königswürsterhausen pri Berlinu ter med našo postajo v Sarajevu in avstrijsko brezžično postajo Deutsch Allenburg blizu Dunaja se je ustanovila radiobrojavnica zveza. — Te postaje bodo opravljale javni brezžični brzojavni promet, pa izmenjavale razen državnih in službenih brzojavk tudi zasebne brzojavke s posebno označbo »nujno« (D, urgent). Rečena radiobrojavnica postaja ima svoj pomen samo za jugovzhodni del naše države, za Slovenijo samo v najskrajnejšem slučaju, t. j., kadar bi bili na pr. vodi proti Dunaju daljšo dobo pokvarjeni ali kadar bi bilo pričakovati, da bi dosegle svojo nalogovno postajo preko Sarajeva prej kot drugem brzojavnem potu ali ovinku.

Novi čehoslovaški bankovci po 5000 K. Iz Prage javljajo, da so zadnje dni dospeli vzorci novih 5000 kronskih bankovcev, ki so jih tiskali v Ameriki. Natisnili so jih za 300 milijonov kron.

Socialni vestnik.

O Občni zbor društva za otroško varstvo in mladinsko skrb v trziškem sodnem okraju. V nedeljo, dne 9. t. m. je imelo društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb občni zbor v posojilničnih prostorih v kaplaniji. Društvo je preteklo leto razširilo svoja pravila, da je prevzelo vse dolžnosti krajevne državne zaščite dece in mladine po predpisih ministrstva za socialno politiko v Belgradu. — Imelo je dve zborovanji in 9 odborovih sej. Sestavil se je natančen seznam vseh v okraju se nahajajočih podpore potrebnih otrok. Teh je pri sv. Ani 27, pri sv. Katarini 16, v Križu 26, v Kovorju 69, v Dupljah 38, v Trziču 216, skupno 392. Od teh je očetov invalidov očno in vojni padlih 79. — Predsednik društva g. Pirc je imel poučno predavanje v Križu. Društvo je vzdrževalo iz lastnih sredstev v zavetišču sv. Jožefa eno siroto, iz državnih sredstev enega dečka. Razen tega je naročilo lista »Zdravje« in »Naša zaščita«. Društvo je preskrbelo v imenovanem zavodu še trem otrokom zavetja. Prizadevalo se je, kolikor mogoče zatrei beračenje otrok. — Tekom leta si je pridobilo v vsakem kraju svojega poverjenika, ki točno obvešča o zadevah, ki se tičejo društva. — Uradnih spisov se je rešilo lansko leto 180, prošnji je došlo 312, 40 odstotkov se jih je rešilo ugodno. — Na razne oblasti je bilo vloženih 45 prošnji, brezštevilno pa je bilo ustmenih nasvetov. — Društvo je pomagalo Vincencijevi konferenci pri ameriški pomožni akciji, kjer se je delil otrokom kakao, kruh in riž. V lastni režiji pa je izvršilo državno pomožno akcijo za obleko in obuvalec revnih otrok. Razdelilo se je 108 oblačil, 96 parov čevljev in 96 parov nogavic. — Na državnih podporah se je izdalo od 29. maja, ko je začela poslovati krajevna zaščita, 14.334 kron 10 vin. Od te vsote je dobivalo redno mesečno podporo 54 otrok, 41 je dobilo izredno podporo. Akcija za nabavo perila se je morala odložiti za tekoče leto. — Društvo je štelo koncem leta 99 članov. V blagajni ima 1339 K 40 vin. Podpredsednik društva g. župnik Potokar se je zahvalil g. Pirca za njegovo požrtvovalno delo v prid ubožne mladine.

Katoliški obzornik.

Cerkev proti izkoriščanju. Cerkev je imela nekdanj velik vpliv na gospodarsko življenje. Spominjamo se njenega odločnega nastopa proti obrestim. Od časa

razkola v krščanski cerkvi se je njen vpliv omejil kolikrtoliko na obrambo. Ostane ji pa še vedno poročstvo za njen vpliv že v enostavnem oznanjevanju večnih gospodarskih načel krščanstva. Tudi cerkveni četnje, kot n. pr. Ambrož in Krizostom, niso imeli drugega orožja, da se borijo proti velikemu izkoriščanju v rimski državi, kot le besedo božjo. Toda s kakšno silo so to svojo nalogo vršili! Kieff trdi, da se vsa socialistična literatura današnje dobe ne more v silo in odločnosti tega boja proti kapitalizmu meriti s — cerkvenimi očeti. In ni ga lepšega dejstva za Cerkev, kot je ravno povest prvih časov, ko je štutila vedno in v prvi vrsti »male« ljudi pred izkoriščanjem in krivico. In v smislu teh starodavnih tradicij tudi danes ne sme biti za kristjana nič vzvišenejšega, kot da dela na rešitev bednega ljudstva izpod krempljev kapitalizma. Zavest te naloge in te dolžnosti je danes v premošnjih ljudeh, ki so le po imenu kristjani, zapala. In vendar mora iti ves naš krščanski pokret v tem — en sam velik krik mora biti za osvoboditvijo tlačanih slojev. Nekeč je bil poleg dušnega pastirstva najvažnejši cerkveno-upravni aparat — dijakonati; in glavna naloga mu je bila, da je delil jedila ubogim. To je: ves ta boj, ki ga danes bije delovno ljudstvo proti kapitalizmu, nobena organizacija ga ne more izvojevati vsaka se suče okoli osebnih in stanovskih koristi. Cerkev pa, ki je osnovana na ljubezni Kristovi, ta Cerkev zamore združiti v nesebični ljubezni vse stanovce, posebej še uboge in zatirane. Kot nekeč, mora tudi danes naš krščanski pokret odločno stati v boju proti krivični današnji družbi, brez kompromisov, tako da bo moral vsak, ki je dobre volje, pri-

znati: To je Kristusova cerkev, tu je ljubezen.

Gospodarstvo.

Svetovna industrijska kriza. V sled pomankanja odjemalskih trgov je poleg angleške in ameriške industrije zabredla v težko krizo tudi francoska industrija. Razne panoge so morale delo deloma zelo omejiti, deloma pa sploh ustaviti. Posebno prizadeti sta čevlarska in kovinska fabrikacija. V tovarnah za milo in v oljarnah delajo samo po 32 ur na teden. Zelo trpe tudi predilnice in tkalnice za svilo. Južnofrancoski svileni tovarnarji so sklenili znižati cene svilenim tkaninam za 40 odstotkov, dočim so se preje znižale cene za 50 odstotkov. No, industrijska kriza se pa ne omejuje samo na velike svetovne industrijske države, ampak jo čutijo tudi v manjših deželah. Tako dela po mnogih švabskih tovarnah večinoma le še polovica prejšnjega delavstva in industriji v Severni so sklenili, da bodo svoje obrate takoj zaprli, kakor hitro bodo delavci nastopili z novimi zahtevami za povišanje plač.

Sladkor. Ministrstvo za prehrano in obnovno dežel objavlja, da je z odločbo z dne 18. decembra 1920, št. J—16.161, dovolilo sladkornim tovarnam v Osijeku, Novem Vrbasu, Crvenki, Vel. Bečkereku in in Delmonostru, da smejo brez posebne dovolitve imenovanega ministrstva predati sladkor trgovcem, in sicer vsaka tovarna do 100.000 kg. Posamezni trgovci ne more dobiti več, kakor 500 kg sladkorja in je dolžan ga prodajati porabnikom kvečjemu za 4 krone dražje od tovarniške prodajne cene. Pri nakupu sladkorja se morajo trgovci izkazati s potrdilom, da so zadostili davčni dolžnosti v prošlem letu.

Iz organizacij.

Jugoslov. Strok. Zveza.

Tržič. V Domu bo prihodnji ponedeljek ob 8. uri zvečer zopet redno predavanje. Vabijo se vsi somišljeniki.

Železničar.

PORAZ ZVEZE JUGOSLOVANSKIH ŽELEZNIČARJEV.

Te dni so se vršile volitve v pokojninski zavod južne železnice. Uradniki, sluge in delavci volijo vsak za se svoje delegate v pokojninske zavode. Volitev se je udeležila Zveza jugosl. železničarjev, komunisti, socialdemokrati in strokovno društvo uradnikov. Prometna zveza se volitev ni udeležila, kar se nam ne zdi pametno.

Zanimiv je izid volitev.

V uradniški kategoriji je ZJŽ dobila okroglo 130 glasov, uradniško društvo pa okroglo 260 glasov. Vseh volivnih upravičencev je nad 600.

V kategoriji slug je vseh volivnih upravičencev nad 2500, glasovalo jih je le okrog 1600. Dobili so: ZJŽ okrog 450, komunisti okrog 850, socialdemokrati okrog 130 glasov.

V kategoriji delavcev je bilo okrog 2600 upravičencev, glasovalo jih je 1882, med temi pa je nekaj glasov bilo neveljavnih. Dobili so: ZJŽ okrog 260, komunisti okrog 1220, socialdemokrati okrog 160 glasov.

ZJŽ je s tem doživela strašen poraz, ki ga ni pričakovala!

Inšpektoratu drž. železnice. 1. Ali je inšpektoratu drž. železnice kaj znano, da imajo progovni čuvaji od Grosuplja do Novega mesta 24 ur službe in 24 ur prostosti? Od Novega mesta pa do Gradaca pa 24 ur službe in 16 ur prostosti, tretja tura pa samo 12 ur prostosti. Tako imajo v petih dneh 72 ur službe in samo 44 ur prostosti. Od Gradaca do Bubnarcev pa imajo zopet 24 ur službe in 24 ur prostosti. Zato pa prosijo progovni čuvaji od Novega mesta do Gradaca inšpektorat drž. železnice, da bi tudi njim dovolil 24 ur službe in 24 ur prostosti. Saj ti čuvaji ravno tako služijo državi kakor drugi. Pa je vendar velika razlika med drugimi.

2. Progovni čuvaji od Novega mesta do Bubnarcev so dobili preteklo leto premož od kurilnice v Novem mestu za mesec oktobar, november in december za njih službene sobe, in sicer tako slabega, da je bilo med 1200 kg 500 kg same progovne prsti, 700 kg pa srednje slabega premoža. Sedaj že nimajo s čem kuriti. Zato prosijo, da bi jim sedaj za mesec januar, februar in marec drugega dali in boljsega, kakor pa za pretečene 3 mesece.

3. Vsi progovni čuvaji na kranjskih progah imajo službene sobe nekateri sezidane, drugi pa le lesene utice. Samo na belokranjski prog pri čuvajnici št. 32 in 36 pa ni nobene službene sobe, ne zidane, ne lesene. Kakor smo zvedeli, sta dotična dva čuvaja že pred tremi meseci prošila, da bi se jima tudi lesene utice naredile za službo, kar se jima je tudi obljubilo. Sedaj pa že tri mesece preteko, pa še ni ne duha ne sluha od teh službenih utic. Zato pa vprašamo inšpektorat drž. železnice, kdaj bodo službene utice postavili zgoraj

omenjenima čuvajema, ki ravno tako služita državi kakor drugi čuvaji.

PROMETNA ZVEZA.

Shod »Prometne zveze«, ki je bil določen na 16. t. m., se vrši 23. t. m. po § 2 v prostorih konsumnega društva, Kongresni trg ob 2. uri popoldne.

Zopet snubijo. Kakor smo čuli, se hoče ustanoviti društvo strojevodij in kurjačev kot odsek »Zveze jugoslovanskih železničarjev«. Zveza razpada na vse strani, zato bi radi zopet kurjače nazaj imeli. Pravijo, da jih bodo sedaj boljše zastopali v Belgradu kakor zadnjikrat. Ker so se pa kurjači naveličali biti »stafaža za druge gospode in se pri »Prometni zvezi« prav dobro počutijo, ne gredo na zvezarske limanice, posebno sedaj ne, ko čakajo uspehov svojega dela. Zvezarjem pa se priporoča, naj svoj lim drugje prodajajo, ne pa pri kurjačih.

Člane »Prometne zveze«, ki ne dobe tedenske številke »Novi čas«, prosimo, naj to naznanijo na vodstvo. Obenem pa opozarjamo, da je »Novi čas«, ki stoji v poštenem boju za rešitev socialnih vprašanj, najboljši delavsko glasilo in najcenejše ter izhaja tudi kot dnevnik. Vodstvo P. Z. Stari trg št. 2.

Delavstvo papirnic.

D. M. v Polju. V nedeljo, dne 23. januarja sklicuje skupina JSZ svoj drugi redni občni zbor za leto 1920. Skupina je v preteklem letu zelo živahno delovala, in si priborila lepe uspehe. Sedaj se namerava zopet prenoviti in preurediti. Zato naj se člani polnoštevilno udeležijo tega občnega zbora, ki je velevažen za organizacijo in obstoj papirniškega delavstva. Vsi na delo za probujo našega krščansko mislečega delavstva!

Trgovski in zasebni nastavljenici.

Izvenredni občni zbor zveze trgovskih in privatnih nameščencev. Izvenredni občni zbor zveze trgovskih in privatnih nameščencev se vrši dne 18. t. m. točno ob pol 8. uri zvečer v Jugoslovanski tiskarni, III. nadstr. — Vse člane in članice pozivljamo, da se zanesljivo udeležijo s svojimi prijatelji in prijateljicami tega občnega zbora. Vsak trg. in priv. nastavljenec naj žrtvuje ta večer! Dnevni red razglasimo ob pravem času.

Služkinja.

Zveza služkinj in podporno društvo vabi vse svoje članice na občni zbor, ki se vrši v nedeljo 16. t. m. ob pol 5. uri popoldne. — Odbor.

Ne morete spati? Niti delati? Imate nerodne bolečine? Občutek zadostitva dopri-nese Vam Fellerjev pravi Elza fluid! 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici 42 kron. Državna trošarina posebej.

Trpitne na počasnih prebavi? Zaprtju? Ta zlo se odstrani s pravimi Fellerjevimi Elza-kroziljicami. 6 skatlic 18 kron. — Zeloce okrepujoča švedska tinktura 1 steklenica 20 kron. Omot in poštna posebej, a najceneje. Eugen V. Feller. Stubica donja, Elsatrg št. 245. Hrvatska. D.

Odgovorni urednik Anton Marinček.
Izdaja konzorcij »Novoga Časa«.
Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.